

Slavenski dom

Štev. 48

V Ljubljani, 27. februarja 1936

Leto 1.

Japonska voj. revolucija v glavnem uspela

Kljub temu, da je bil upor potlačen, so revolucionarji odstranili svoje nasprotnike

(V večerajšnji drugi izdaji smo poročali o izbruhu velike vojaške revolucije v Tokiju, ki se je kljub temu, da jo je vlada nekako potlačila, v glavnem posrečila, kar priznavajo tudi inozemske razlage, ki jih prinašamo v naslednjem.)

London, 27. febr. o. Včeraj ob pol 6 zjutraj je izbruhnil v Tokiju vojaški prevrat, pri katerem so bili umorjeni ministrski predsednik Okada, finančni minister Takahashi in dolgoletni bivši ministrski predsednik grof Saito. Poleg teh treh je bil težko ranjen general Batagana ter nekaj drugih vojaških dostojanstvenikov. V prvem presenečenju in strahu so pobegnili iz Tokija princ Saioli, dvorni minister Uasa in vojni minister general Hamasino. Ob treh popoldne včeraj je bilo proglašeno nad prestolnico obsedno stanje in so bile podvzete vse potrebne mere, da se ohrani red. Podrobnih vesti o poteku upora ni moči dobiti, ker je nad vso Japonsko proglašena najstrožja cenzura, tako da morejo iziti samo redki listi. Večerajšnji časopisi niso niti besede poročali o krvavem oficirskem poboju. Po dotedanjih poročilih je upor zahteval 80 žrtev in vlada velika nevarnost, da se razširi po vsej Japonski. Poveljstvo japonske mornarice je dalo povelje, da se zbero vse važnejše enote vojnega brodograja v tokijskem zalivu. Tako so iz Jokohame odpluli vsi oddelki obalne obrambe proti Tokiju. Isto povelje so dobile tudi vojne ladje, ki so zbrane v velikem pomorskem oporišču Siburui med Tokijem in Jokohamo.

Uradno poročilo

London, 27. febr. Japonsko uradno poročilo je glede revolucije silno skromno in pravi, da je včeraj zjutraj več skupin mladih častnikov napadlo hiše nekaterih članov vlade ter ubilo ministrskega predsednika Okada, pravosodnega ministra admiral Saito, hišo generalnega inspektorja za vojaško vzgojo Batanaga, ki je tudi bil ubit, in stanovanje finančnega ministra Tkamajija, ki je ranjen. Čete tokijske garnizije pod poveljstvom vladi zvestih častnikov vzpostavljajo red, do katerega bo prišlo v najkrajšem času.

Učinek revolucije po svetu

Japonska vojaška revolucija, ki je po dotedanjih vestih sicer potlačena, je učinkovala v svetovnih političnih krogih kakor bomba. V že itak zapleteni politični položaj je prinesla novo težko vprašanje, ki se zdi, da po svoji važnosti presega vse druge politične pojave, zlasti v Evropi. Pokazala je namreč v bistvu vsa gibalna japonske politike, ki so jo dozdaj parlamentarni politiki prikrivali, kateri so pa vojaški krogi hoteli prav s to revolucijo pripomoči do izraza. Večerajšnja revolucija je z vsa kruto resnico poudarila, kaj je namen vladajočih japonskih krogov, namreč: postaviti se na čelo vseazijskega narodnostnega gibanja in začeti odločilni boj z Evropo na Daljnem vzhodu. Neposredni povod za ta upor, ki so ga izvedli vojaški divizion, ki bi se morala vkrcati za Mongolijo, je dalo napredovanje Sovjetov v severni Kitajski in v zunanji Mongoliji in pa dejstvo, da so parlamentarni krogi odrekli armadi kredite za nova ojačenja in oboroževanje. Večerajšnja revolucija je samo zadnje dejanje v vrsti političnih uporov, ki jih je vojaška fašistična skupina vršila že dolga leta. Ti atentati in umori so le izraz dolgotrajne borbe med fevdalizmom in med parlamentarizmom na Japonskem. Plemstvo, ki odločuje v armadi, si hoče kljub ustavi spet pridobiti stare pravice in odločevanje v vseh vprašanjih državne politike. Tem težnjam plemstva, odnosno vojaških krogov so zmeraj nasprotovali zmerni parlamentarji, ki so videli ideal japonske države v ustavni obliki. Toda ko so zadnje čase začeli težnjam armade in plemstva nasprotovati s skrajševanjem kreditov, je bilo jasno, da mora priti do obračunavanja med obema skupinama. Temu so pripomogli še zadnji dogodki na severno-kitajskih bojiščih, ki so bili zelo resni, kljub temu, da so v javnost prihajala samo poročila o neznatnih obmejnih spopadih. Zato je bilo jasno, da se mora vse ogorčenje vojaških krogov obračati proti zmerni in neodločni politiki zunanjega ministra in proti skoposti finančnega ministra. Japonsko armad-

no vodstvo je taka težnja vojske samo pospeševalo, saj je prav zadnje čase izvršilo veliko čiščenje v armadi pod preteklo, da hoče iz vojske odstraniti vse politične elemente. Politični elementi so bili zastopniki parlamentarizma in zmerne politike v armadi. Dejanje mladih japonskih častnikov je treba smatrati kot izraz obupne borbe za politična stremjenja plemstva in fevdalcev, ki bi bili docela potisnjeni v ozadje brz, ko bi se sklenila pogodba med Sovjeti in Japonci. S tem bi bilo prodiranje japonskega imperializma in z njim vred sanje o vodstvu nad Azijo ustavljeno in voditelj tega gibanja bi bili potisnjeni v brezupnost. Dejanja japonskih oficirjev primerjajo poznavatelci razmer z obupnim korakom nemške generalitete l. 1914, ki je morala vreči oržavo v vojno, če je hotela utrditi svoj položaj.

Nemški glasovi

Berlin, 27. febr. Vsi nemški listi prinašajo obsirne komentarje glede vojaškega upora v Tokiju, ki mu pripisujejo izredno važnost in mu poklanjajo vse svoje simpatije. Osnovna nota vsega pisanja je v poudarku, da je ta upor bil naperjen proti sovjetski Rusiji in proti sovjetski ekspanziji v Aziji. Za Japonce je bilo jasno, da pomenijo sovjetski poskusi za sklenitev pakta samo odlog odločilnega spopada do tedaj, dokler se ne bi Sovjeti zadostno oborožili. Japonske imperialistične tendence so naperjene predvsem in najprej proti Moskvi, šele potem proti komu drugemu. S tega stališča nemški krogi japonsko vo-

jaško revolucijo pozdravljajo, ker vidijo v njenem izbruhu zaveznika v boju proti sovjetskim političnim načrtom. V tem boju so Nemci v Evropi osamljeni, kakor kažejo borbe proti francosko-sovjetskemu paktu. Drugo važno dejstvo, ki ga Nemci podčrtavajo, pa je to, da je armada pretrgana s škodljivim parlamentarnim pesimizmom in oklevanjem in je torej sama posegla v politiko. Vojaški krogi bodo tisti, ki bodo v japonsko zunanjo politiko prinesli jasnost in odločnost. »Berliner Börsen Zeitung« poudarja, da je značilno pri tem uporu dejstvo, da je izbruh prav v trenutku, ko poročila govore o znatnem napredovanju komunističnih čet proti severno-kitajski provinci Sansi.

Odmev v Varšavi

Varšava, 27. febr. Politični krogi z veliko tesnobo zasledujejo revolucionarno gibanje na Japonskem in se boje pretresov, ki bi utegnili nastati v zvezi z dogodki v Tokiju. Za poljske kroge je jasno, da pomeni tokijska revolucija značilen prelom v odnosih med Sovjeti in med Japonsko. Govorilcem o skorajšnji sklenitvi pogodbe o nenapadanju med Sovjeti in Japonom je revolucija vojaških krogov naredila nagel konec. Zdi se, da bodo dogodki, ki jih je ta upor priključil v življenje, kmalu sledili z vsa naglico. Vprašanje je samo, kakšen vpliv bodo imeli na udeleževanje boljševiške politike v Evropi. Poljsko vsa vprašanja, ki so v zvezi s Sovjeti, od katerih ji grozi v Evropi neposredna nevarnost, zanimajo bolj, kakor druge evropske sile.

Nameni tokijske revolucije

Sorodnost z narodnim socializmom

London, 27. februarja. o. Angleško javno mnenje je izmed vseh evropskih krogov zadržno najbolj vznemirjeno zaradi dogodkov v Tokiju, saj pomeni japonski imperializem največjo nevarnost za angleško svetovno gospodarstvo v Aziji in v Tihem morju. Napoloficielni krogi, ki veljajo kot specialisti za japonska vprašanja, razlagajo umor japonskih ministrov, ki so veljali za največje nasprotnike militarističnih stremljenj, kot maščevanje mladih fašističnih oficirjev za tri poraze, ki jih je njihovo gibanje doživelo ob zmernih.

Prvi neuspeh je bila zavrnitev zahteve japonskega generalnega štaba, ki je hotel dobiti v parlamentu zastopstvo za svoja stremjenja. Če se to ne bi zgodilo, je generalni štab izjavil, da ne odgovarja za potek dogodkov na mongolski fronti in za eventualni neuspeh, ki ga je vezal s političnim odločevanjem vojaških krogov v prestolici.

Drugi neuspeh fašističnih krogov je bil v tem, da so zmerni novembra 1935 preprečili nakano teh krogov, ki so nameravali ustanoviti avtonomno vlado za pet severno-kitajskih provinc. Te naj bi tvorile jedro nove japonske države v Aziji.

Tretji neuspeh pa je bil v tem, da nedavni umor generala Nogata ni prinesel zaželenih posledic, katere so si obetali od nje vojaški krogi.

Namen revolucije je bil, da dobijo mladi fašistični krogi v roke vso oblast, da osnujejo avtoritarno vlado, ki bi bila odgovorna samo cesarju, katerega revolucionarni krogi priznavajo brez ugovora. Ta vlada naj bi odstranila sedanji ustavni politični red ter uničila vpliv zmernih politikov v japonski javnosti. Drugič bi morala nova vlada popolnoma onemogočiti vpliv velike industrije in kapitala in se nasloniti na poljedelske kroge. Tretjič, ustanoviti bi morala po nemškem vzoru docela vojaško militarizirano državo, ki bi ji bil glavni namen japonska ekspanzija nad Kitajsko in Mongolijo ter nad vso Azijo. Ti krogi sami izjavljajo, da je njihova naloga v tem, da prebude mlade azijske narode k novemu življenju, do katerega imajo pravico in čisto odkrito primerjajo svoje gibanje s prerodiljskim gibanjem narodnega socializma v Nemčiji. Večerajšnji tokijski umori so pri tem sorodnem gibanju le nekaka paralela z junjskimi čiščenji leta 1934, v hitlerijanski stranki.

Zadnje vesti iz Tokia

London, 27. februarja. o. Zadnja brzojavka, ki jo je poslal angleški poslanik iz Tokija svoji vladi, govori o tem, da se je vladi posrečilo vzpostaviti mir po vsem mestu. V ta namen je vlada poslala na ulice cesarsko gardo, ki je bila menda edina zanesljiva četa. Japonsko vojno ministrstvo je izdalo komunikate o mrtvih in ranjenih žrtvah revolucije. Po tem komunikatu finančni minister Takahashi ni ubit, marveč le resno ranjen, toda rane niso take, da bi ob normalnem poteku ogrozile njegovo življenje. Admiral Suzuki, ki so ga revolucionarji napadli v njegovem uradu, je resno ranjen. Neznana pa je usoda grofa Makino, ki je izginil nekje v tokijski okolici.

Pariz, 27. februarja. AA. Havas poroča: Na današnji vladni seji bo zunanji minister poročal o zadnjih diplomatskih razgovorih, posebno pa o vestih, ki jih je dobil od francoskega veleposlaništva v Tokiu o vzrokih vojaškega upora. Verjetno je, da bo vlada na popoldanski seji

postavila vprašanje zaupnice v zvezi s paktom med sovjetsko Rusijo in Francijo. Mornariški minister bo poročal o delu pomorske konference.

Ladje hite na pomoč

Tokio, 27. febr. AA. Dopisnik »Petit Parisien« poroča, da je bil včeraj zvečer položaj v japonski prestolici približno ta-le: Uporniki imajo še vedno v rokah palače glavnih ministrstev in nekaj drugih zgradb, med njimi tudi palačo policijskega ravnanstva. Vlada razpolaga s četami iz prestolnice garnizije in z mornarico japonske ameriške eskadre, in sicer z ladjad Jug in Vara. Vara je popoldne prispela v Tokijsko pristanišče. Vladi hiti na pomoč še ena eskadra, ki bo prišla danes popoldne v Tokio. Zdi se, da vladi zveste čete še niso dobile povelja naj napadejo upornike. Kar se tiče vladnih čet in posebno čet cesarske garde, je tem naročeno, da se izogibajo direktnih napadov na upornike.

Promet na ulicah je zopet oživel, trgovine in banke so začele zopet poslovati.

Po trinajstih letih pokopani

Sofija, 27. februarja. o. Včeraj so v Varni položili k večnemu počitku trupla 13 nemških mornarjev, ki so jih dvignili hkratu s podmornice, na kateri so se potopili. Svojevrstna slovesnost se je izvršila nadvse svečano v pričo bolgarskih in nemških vojaških in političnih dostojanstvenikov. Pokopani mornarji so tvorili posadko podmornice štev. 45, ki je bila potopljena novembra 1916 pred Varno. Podmornica je zadelo na rusko mino in se je potopila tako naglo, da se ni mogel nihče rešiti. Podmornico so dvignili tehnični oddelki bolgarske vojne mornarice v Varni z nemško pomočjo. Pogrebne svečanoosti, ki je svoje vrste v svetovni zgodovini, se je udeležilo vse mesto. Varnovski župan je odredil, da se ne sme za časa pogrebne slovesnosti vršiti delo nikjer in da morajo biti vse hiše okrašene z zastavami. Meščani so se temu na-

Nemčija na pom. konferenci

London, 27. febr. AA. Mornariški sodrudiški agencije Reuter poroča: Včeraj je bila v zunanjem ministrstvu konferenca med zunanjim ministrom Edenom in nemškim veleposlanikom von Hoeschem. Konferenca je trajala eno uro in se je govorilo o vabilu Nemčije, da naj sodeluje na pomorski konferenci. Kakor se izve, je Eden sporočil nemškemu veleposlaniku francoski predlog, da naj Nemčija in Anglija skleneta poseben kvalitativni pomorski sporazum na temelju zaključkov konference. Ta poseben sporazum bi bil dopolnilo k obstoječemu pomorskemu sporazumu med Nemčijo in Anglijo. Ta sporazum bi bil sestavljen zato, ker se Francija protivi, da bi protokol podpisala tudi Nemčija. Načrt je bil sporočen angleški vladi šele pred dvema dnevi. Potemakem bo v začetku meseca podpisana med 4 veleilami pogodba. Istočasno pa bi bila slična pogodba z manjšimi spremembami podpisana med Anglijo in Nemčijo, če Nemčija pristane na predloženo proceduro. Danes popoldne se bo vršil sestanek med Edenom in Grandjem. Misli se, da bodo temu sestanku prisostvovali tudi drugi člani obeh delegacij.

Hitler privatno

Pariz, 27. febr. A. Vložene so bile tri nove interpelacije zaradi prepovedi tednika Magazin, ki je objavil članek, žaljiv za nekega tujega šefa države. Članek je bil napisan o Hitlerju in je razpravljal o njegovem zasebnem življenju.

Bel med rdečimi

Rio de Janeiro, 27. febr. AA. Polniki, ki prihajajo iz Paraimaica, pripovedujejo, da se je pri indijskem plemenu Borotra pojavil bel človek, ki ga Indijanci časte kot boga. Imenujejo ga Tokijene. Indijanci pripovedujejo, da so videli, kako je sesal iz neba. Jasno je, da je ta bel človek ameriški letalec Reiter, ki je izginil pred nekaj leti.

Pakt s sovjeti

Pariz, 27. febr. AA. Havas poroča: Danes bo pred glasovanjem o paktu med Sovjetsko Rusijo in Francijo govorilo še 25 govornikov. Najbrž bo prvi govoril poslanec Philippe Herriot in ni izključno, da bo med njegovim govorom prišlo do burnih prizorov. O izidu glasovanja ni nobenega dvoma, ker bo večina zajela tudi ves centrum.

Iz Belgrada

Belgrad, 27. febr. m. Anketa, ki se je pričela včeraj v dvorani tukajšnje industrijske zbornice in na kateri so razmotirali stanje domače čevlarske in usnarske industrije in obrti v zvezi s podjetjem Bata, se bo nadaljevala danes popoldne. Na večerajšnjem popoldanskem zasedanju sta za govorniki, ki so napadali firmo Bata, tudi govorila Velimir Baltić, zastopnik te firme, in Voja Džoržević, ki je kot upravnik glavne zveze srbskih kmetijskih združenj branil Bato ter je dejal, da je baš to podjetje s svojo ceneno obutvijo omogočilo, da se siromašno prebivalstvo lahko z njo preskrbi.

Belgrad, 27. febr. m. Po večerajšnjih izjavah, ki so jih podali predstavniki skupščinskih opozicijskih klubov, razen predstavnikov novo ustanovljenega narodnega kmetijskega kluba, da se ne bodo udeležili proračunske debate, se bo pretresanje proračuna nadaljevalo brez njih. Kot glavna govornika sta od kluba skupščinske večine in kluba JRZ določena Voja Janjić in Živko Čušić.

Belgrad, 27. febr. m. Včeraj se je tu vršil občni zbor največjega državnega gozdnega podjetja Dobroberlin-Drvar, na katerem je bil izvoljen nov odbor.

Vremenska poročila

Dom na Krvavcu: —4, zapadlo 40 cm suhega snega.

Velika Planina: —1, zapadlo 15 cm suhega novega snega.

Hotel sv. Janez: —3, oblačno.

Zlatorog za Komno: —6, zapadlo 10 cm novega snega. Podlage 250 cm.

Zelenica: —4, jasno, mirno, 12 cm priča na stari podlagi. Smuka idealna, izgledi odlični.

Od 15. marca do 15. maja bodo v Triglavskem pogorju oskrbovane: Dom na Kredarici, Slaničeva koča in koča pri Triglavskih jezerih.

Blum

Pariz, 27. febr. AA. Havas poroča: Preiskovalni sodnik v zadevi Leona Bluma je zapustil na začasno svobodo arhitekta Aragona, vendar pa še nadalje ostane proti njemu v veljavi obtožnica, ker je sodišče vzdržalo izjavo gospe Monnet, ki je rekla, da lahko potrdi, da je Aragon prvi udaril s svojo palico po avtomobilu. Udaril je po oknih, šip pa ni razbil.

Položaj na Vzhodu.

Za povzdigo našega podeželja

Program Drž. higijskega zavoda za leto 1936/37.
— Sanitetna politika ministrov Janeza Pucelja, dr.
Novaka in dr. Marušiča.

Ljubljana, 27. februarja.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je leta 1924 vzelo v svoj program, sanirati e pomočjo svojih ustanov po vsej državi vsako leto določeno število vasi. V ta namen si je tudi zagotovilo v državnem proračunu potrebna denarna sredstva. Izbrala naj bi se najprej ena vas za vzorno asanacijo, kjer bi se na nekoliko primerih pokazalo, kako naj se n. pr. preskrbi z zdravno pitno vodo, kako naj bodo urejeni cestni kanali, dvorišča, gnojišča, stranišča, greznice, stanovanjski prostori, hlevi in podobno. Istočasno naj bi se v taki vasi postavil Zdravstveni dom, ki bi skrbel za povzdigo ljudskega zdravja v vsej okolici.

V Sloveniji so izbrali izmed 18 predlaganih vasi za vzorno asanacijo Lukovico, ker so dognali, da so tam najslabše higijske razmere. Vzorno asanirana kot prva vas v Sloveniji in v državi je vzbudila pozornost pri nas doma, v Jugoslaviji in v inozemstvu. Osebnost, so si jo ogledali zastopniki Higijske sekcije Društva narodov in potem od leta do leta zastopniki raznih tujih držav. Vsi so v njej kar najpogostejše izražali. Prepoved naše slovenske vasi je v naslednjih letih, žal, močno oviralo pomanjkanje kreditov, zaradi česar je začel Higijski zavod postavljati manjše objekte, in to po vseh srezih v Sloveniji. Asanacija se je vršila vselej pod nadzorstvom Higijskega zavoda, da se prepreči zloraba, ki bi se sicer nedvomno dogajala.

Državna dotacija

Še leta 1929 je imel Higijski zavod na razpolago samo za asanacijska dela v Beli krajini in v Subi krajini, kjer so najbolj obupne higijske razmere v Sloveniji, en milijon Din. V poznejših letih je znašala državna dotacija za vsa velika asanacijska dela, ki jih je imel vršiti Higijski zavod, zgolj 80.000 Din na leto. Za znesek pa, kakor znano, krije komaj stroške za številne projekte in polovanja. Če bi Higijski zavod ne podpirala banovina s svojimi lastnimi sredstvi, potem bi bilo vse delo Higijskega zavoda iluzorno. Z rečno državno dotacijo 80.000 Din je moral shajati Higijski zavod tudi takrat, ko so bili trije slovenski ministri šefi ministrstva za socialno politiko, in sicer Janez Pucelj nad dve leti, dr. Fran Novak osem mesecev in dr. Drago Marušič šest mesecev. Prav je zato imel banki svetnik dr. Breclji, ki je na zasedanju banskega sveta ostro šibal sanitetno politiko teh ministrov: »Počeli so samo osebno sanitetno politiko, kakršne ne smemo pozabiti!«

Vem nam je še v spominu, kaj nam je Slovincem obljubljalo dr. Marušičevo glasilo »Glas Narodca«. Predvsem za eno milijardo javnih del! Takrat je bil dr. Drago Marušič minister za socialno politiko in on je prejel od Higijskega zavoda seznam neodložljivih asanacijskih del, ki naj bi se izvršila v proračunskem letu 1935/36. Takrat bi dr. Marušič lahko kaj storil zlasti za Dolensko, kateri se je bil še prav posebno predstavljal za njegova »velikega prijatelja«. Kot takega so ga ponekod tudi izvolili za častnega občana (pod njegovim režimom!), n. pr. v Trebnju. V seznamu, ki je bil predložen dr. Marušiču, je bilo 26 zgradb vodovodov, 6 zgradb javnih kapnic (cistern), 11 zgradb javnih vodnjakov in 5 zgradb zdravstvenih domov (v Kranju, Ribnici, Črnomlju, Dol. Lendavi in v Radovljici), za kar je bilo proračunanih 11.571.800 Din. A kaj se je od vsega tega velikega števila asanacijskih del v resnici izvršilo?

Kdo nosi bremena

Zgrajen je bil vodovod v Jelovcu, občina Soča, s stroški Din 38.048,75. H kritju stroškov je prispeval Higijski zavod Din 14.480, banovina Din 10.148,75, občina in interesi pa Din 13.420.

Zgrajeno je bilo zajetje studenca in manjša vodovodna napeljava v Gorici, občina Puconci, s stroški Din 30.690,50. Prispeval je Higijski zavod Din 11.215,50, banovina Din 9812, občina in interesi Din 9757.

Nadalje zajetje in rezervar v Dol. Pristavi, občina Smihel-Stopiče, s stroški Din 40.061,05. Prispeval je Higijski zavod Din 12.795,25, banovina Din 16.576,80, občina in interesi Din 10.690.

Urejen in asaniran je bil vodnjak v Pečah, občina Moravče, s stroški Din 16.848,57. Prispeval je Higijski zavod Din 8434, banovina Din 4912,07, občina in interesi Din 3495,50.

Na Rakitni je bil igran pri tamkajšnji poštinski koloniji nov objekt s spalnicami za 60 otrok. Iz banovinskih sredstev se je za to delo porabil prispevek Nin 25.000.

Tik pred dovršitvijo in v glavnem že v uporabi je vodovod v Otočah, občina Ovišje. Obračun še ni zaključen.

Gradi se vodovod za Novo vas—Predvor—Bregje, občina Predvor. Odobreni prispevek iz banovinskega kredita za asanacijo vasi znaša 50.000 Din. Predvidoma se zgradi zajetje, rezervar in del cevovoda, tako da bo mogoče izrabiti obnem za blaženje obstoječega kransklega vodovoda, ozir. za skupinski vodovod Predvor—Kranj—Stražišče—Stara Loka.

Razen nekaterih malenkosti je dograjeno še zajetje studencev v Dolzu, občina Smihel-Stopiče, za kar je bil banovinski prispevek določen na 7500 Din. Obračun še ni zaključen.

Iz lastnih sredstev je zgradil Higijski zavod vodovod za kopalnice Zdravstvenega doma v Rogatcu ter prispeval nekaj cevi za vodovod v Solčavi.

Kot sedaj vidimo, so bili izmed 26 projektiranih vodovodov zgrajeni komaj štirje, dočim se dva še gradi, izmed šest kapnic le ena, izmed 11 vodnjakov le dva, izmed zdravstvenih domov pa niti eden! A še teh asanacijskih del ne bi bilo mogoče dovršiti, če ne bi Higijskemu zavodu priskočile na pomoč banovina z znatnim zneskom 123.950 Din, občine in drugi interesi s 37.363 Din, dočim je ostalih 46.831 Din kril sam Higijski zavod!

S tako majhnimi denarnimi sredstvi je seveda nemogoče zadovoljivo vršiti asanacijska dela, ki so pri nas silno potrebna, ker imamo celo vrsto krajev, ki so brez dobre pitne vode. To veliko pomanjkanje občutita zlasti Suha Krajina in Bela Krajina. Nujno potrebno bi tedaj bilo, da se, upoštevajoč veliko pomanjkanje denarnih sredstev, povzra državna dotacija Higijskemu zavodu od letnih 80.000 vsaj na en milijon Din. V tem smislu je bil tudi naprosen minister dr. Krek, da intervencira pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje.

Nujne potrebe

Za proračunsko leto 1936/37 ima Higijski zavod pripravljene projekte za naslednje vodovode: 1. Št. Vid pri Stični, proračun 488.846 Din; 2. Smarje pri Jelšah, 346.367 Din; 3. Štrubljiva vas, občina Begunja, 90.891 Din; 4. Selo-Zabreznica, občina Breznica, 199.633 Din; 5. Zapotok, občina Želimlje, 198.085 Din; 6. Skočanec, občina Želimlje (rekonstr.), 10.800 Din; 7. Polhov gradec (rekonstr.), 49.236; 8. Borovnica, 204.928 Din; 9. Loka pri Zidanem mostu, 79.723 Din; 10. Studence, obč. Poljčane, 25.706 Din; 11. Lemberk, občina Smarje-okolica, 46.990 Din; 12. Studence, obč. Dol, 94.942 Din; 13. Slivnica, 93.000 Din; 14. Zabukovje, obč. Višnja vas, 99.910 Din; 15. Glinje, obč. Št. Janž, 50.000 Din; 16. Hmeljčec—Veliki Kal, obč. Mirna peč, 11.000 Din.

Za kapnice: 1. Hočevje, obč. Videm-Dobrepolje, 79.942 Din; 2. Gor. Sušice, obč. Toplice, 62.000 Din; 3. Dol. Sušice, obč. Toplice, 58.500 Din; 4. Gor. Medvedje selo, obč. Trebnje, 51.000 Din; 5. Dečja vas, obč. Trebnje, 57.000 Din; 6. Repče, obč. Trebnje (dograditev), 41.005 Din; 7. Stari log (dograditev), 40.053 Din.

Za asanacijo studencev in vodnjakov: 1. Križna vas, obč. Višnja gora, 36.000 Din; 2. Volčje, obč. Sromlje, 15.000 Din; 3. Prekrž, obč. Globoko,

14.073 Din; 4. Gorenja Prekopa, obč. Kostanjevica, 13.680 Din; 5. Srednji Breg, obč. Stari log, 15.630 Din; 6. Gor. Globodol, obč. Mirna peč, 15.373 Din.

Razen tega se pripravljajo projekti vodovodov za 1. Žužemberk, stroški bodo znašali okoli 400.000 Din; 2. Velike Reberce, občina Zagradec, stroški okoli 60.000 Din; 3. Zlato polje, obč. Lukovica, stroški okoli 80.000 Din; 4. Zirovnica, obč. Breznica; 5. Rodine, obč. Breznica; 6. Podaljšanje vodovoda izvir—Cerkle—Župeča vas do Drnava in Velikega Pudloga (III. etapa); 7. Škrilje, obč. Ig. Dalje projekti asanacij studencev in vodnjakov za: 1. Črnača vas, obč. Kostanjevica; 2. Čepelje, občina Lukovica; 3. Leskovec v Halozah; 4. Prosenjakovci; 5. Odranci.

Higijski zavod pripravlja tudi še projekte zdravstvenih domov v Ljutomeru in v Črnomlju ter adaptacijo šolske poliklinike v Ptuj.

Koliko navedenih zgradb bo mogoče prevzeti v program za proračunsko leto 1936/37, je seveda odvisno od sredstev, ki bodo v proračunih na razpolago. Higijski zavod poča posebno važnost na zgradbo vodovodov v št. Vidu pri Stični, Žužemberku, Vel. Rebercih, Smarju pri Jelšah, Štrubljivi vasi in na ojačenje vodovoda v Hmeljčcu—Velikem Kalu. Nadalje na zgradbo kapnic v Hočevju, Gor. in Dol. Sušicah, Gor. Medvedjem selu in v Repčah, na asanacijo studencev v Križni in Črneči vasi in zgradbo javnih vodnjakov v Volčjem in Odrancih.

Gledališki pomenki

Johna Galsworthija »Družinski oče« je v letošnjem igralskem izboru naše drame prijeten oddih, hkrati pa ne zgolj zanimiv eksperiment, ampak ustvarjena kvaliteta. Zanimivo je, da sta si sledila na odru naše drame Vesnić s svojim »Gospodskim domom« in — veliki Anglež s svojim »Družinskim očetom«. Kakor je primera nemogoča, tako je razlika vsakomur takoj očitna.

Med onimi, ki pomenjajo v Angliji ločitev od viktorijanskega duha in njegovih ustaljenih oblik, je tudi Galsworthy. Ni sicer predstavnik čistega uporništvaa kakor Butler, zato pa ostaja vseskozi — človeški. Vidi zlo v družbi — in to predvsem v sloju »boljših« ljudi — udari po njem, a pri tem kaže, kako je človeško razumevanje vsa ta nesoglasja. Njegovo priljubljeno nasprotje: tu stroga družina s svojimi tradicijami in zunanjimi oblikami, vtolta sama v sebi in nagnita, — tam stremenje po pravem, naravnem, resničnem človeku, ki ga pri Galsworthiju skoraj vselej predstavlja umetnik, je tudi v »Družinskem očetu« jedro vsega dogajanja. V njem je Galsworthy združil vse napake družinskih in družabnih tradicij v očetu, stavbenem podjetniku Johnu Builderju. Njegova žena in njegov brat sta na sredi, a predstavni nasprotne pola svobode, sproščene človečnosti, sta njegovi hčerki Atena in Maud. Snov je godna za tragedijo: za težko socialno dramo Galsworthy je iz nje napravil komedijo. Ni zato nič zamolčal, nič ublažil. Nasprotno. Povedal je še več, udaril met učinkoviteje. In gledalec, ki je sprejel vse to vase, ki ga je vse to pretreslo, ne da bi ga bilo potlačilo, ne čuti lepega konca kot navaden »happy-end«, ampak kot blažljivo odre-

šenje. Tukaj se razodene Galsworthy-človek in velik umetnik. Zato pravim, da je bilo nam, ki si pod »socialno dramo«, žal, predstavljamo, ali ibensko mōro ali pa neorevolucionarno »bojno« kričanje, ta »Družinski oče« v oddih, a zato v nič manjše umetniško doživetje.

Igra sama je bila dobro pretehtana, le tu in tam nekoliko preveč težerna, kar ne odgovarja docela stilu te komedije (čemu n. pr. »Ja, veš...«). Časopisni raznašalec je bil, s svojo ljubljansko prav grd zvok v sicer ustranem sozvočju igre.

Glavno vlogo je podal g. Cesar v prav izrazitem liku, a manj zadovoljivi maski. Ga. Nablocka je ustvarila z njegovo ženo Julijo spet eno svojih prijetnih odskih postav. Obe hčerki, Atena g. Severjeve in Maud gđc. Levarjeve, sta bili prepričevalni, ena s svojim zrelim dojetjem očetu nasprotnega, svobodoljubnega pola, druga s svojim nazivnim mladim zanesenjaštvom. G. Eipah je z Ralpheom Buidierjem ustvaril sicer nekam znan, a vendar zmeraj prijeten tip dobrodušnega brata. Tudi o Guyju g. Stupice moramo reči, da nam ni dal nič posebno novega. Presenetila pa je spet s svojo odlično kreacijo ga. Mira Danilova kot Camille, prav dober je bil tudi sluga g. Potokar, enako izvrstna Annie gđc. J. Boltarjeve. G. Gregorin je pokazal zadnje čase že vse sijajno izdelanih manjših odskih likov. Tudi njegov brekondski župan je bil to pot do potankosti izdelan. Želeli bi ga videti spet v kakšni veliki vlogi. Enako izdelan je bil v svoji sicer majhni vlogi g. Skrbineš kot Chantrey, Stražnik g. Sancina, tajnik Harris g. Jermama in častnikar g. Pianekkega so bili vsi prav dobri. nk.

Nehvaležni svatje

Takega ženitovanja ljudje ne pomnijo v mariborski okolici. — Gostija se je morala vršiti na podstrešju

Maribor, 26. februarja.

Taka gostija, kakor se je obhajala v Dragučevu, ne pomnijo najstarejši ljudje iz mariborske okolice. Zapičeni si jo bodo vsi svatje, ki so pretrpeli smrtne strahote ter morali proti jutru praznovati gostijo na podstrešju, ker v hiši niso bili več varni življenja. Vršila se je ta znamenita svatba dne 23. februarja. Vzela sta se Duh Franc in Marija Drevenščin v Dragučevu. Gostija se je vršila v hiši neveste, v vinčarji posestnika Janžekoviča iz Košakov. Zbralo se je okrog 30 svatov, ki so bili veseli in najbolje volje, ko so se zvečer pojavili pod oknom fantje — prežarji. Po stari lepi navadi so svatje tudi prežarjem privoščili nekaj dobrot z gostije ter so jih poklicali v hišo. Nepovabljeni gostje — bilo je pet fantov iz okolice — so se takoj počutili domače med svati. Namesto da bi potem, ko so prejeli običajen delež, zopet odšli, so kar ostali naprej na gostiji. Obnašali so se kot gospodarji in strahovali celo družbo. Tako so ostali na gostiji do 5. jutraj, ko je bilo končno svatom že vsega zadosti. Najprej je pozval starešine prežarje, naj se odstranijo in napravijo prostora tudi povabljenim gostom, ki niso prišli do plesa zaradi nasilnih fantov. Ker prijazno povabilo ni nič pomagalo, so se svatje spravili skupaj ter postavili nadležne goste na hladno in vrata za njimi zaklenili. S tem pa se je začel ples, ki ga bodo svatje pomnili še dolgo. Naenkrat je počil pod oknom strel, krogla je prebila šipo ter se zarila v strop. Druga krogla je udarila v zid, nato pa je začelo deževati v sobo kamenje, debelo kot otroška glava. Svatje so pobledeli, vse se je stisnilo k tlom in en za drugim so se v smrtnem strahu plazili skozi vrata ter vzpenjali po stopnjicah na podstrešje.

Pustno veselje končalo s pretepom

Kamnik, 27. februarja.

V Kamniku stari pustni običaji še niso izumrli. Tako vsako leto na pustni torek popoldne preplavijo mestni trg in bližnje ulice velike množice razvednega ljudstva, ki nestrpno pričakuje pustnih maskar. Proti vsemu pričakovanju pa je letos pustni karneval prav imenitno uspel. Kako bi pa tudi ne, ko pa je na čelu pustnega sprevoda korakala naša mestna godba in s svojimi akordi še bolj oživljala pustno rajanje. Tudi zvečer so bile vse gostilne, ki jih je v Kamniku zelo mnogo, nabito polne pustnih maskar. Saj je bila skoraj polovica kamniškega prebivalstva v maskah. Marsikdo, ki je to pustno norenje gledal, se je počeno na mejal. Pa mora že tako biti. Po prevelikem veselju nastopi največkrat tudi žalost. Nekoliko po polnoči se je kmalu raznesla vest, da so se na Grabnu

stepli z noži. V gostilni Šlegl v predmestju Graben je bilo več veselih družb ter se je tudi mnogo plesalo. Med to pisano družbo je bil tudi Gjur Horvatič s svojo izvoljenko. Ker pa so mu tovarišice večkrat pri plesu prevzemali, je postal zelo ljubosumen. Posebno je pazil na Stanka Dolžana. Ko se je ta odstranil iz gostilne, je stopil Horvatič takoj za njim. Pred gostilno na cesti sta si bila kmalu v lasih. Ko sta se malo premetavala in bunkala, je Horvatič nenadoma potegnil nož in zadal Dolžanu z njim 4 sunke in sicer nad desno obrvjo, za vrat, kjer ni dosti manjkalo, da mu ni prerezal žile odvodnice, ter nato še dva sunka od zadaj v hrbet in mu pretrgal prsno mrežo in močno ranil pljuča. Horvatič pa aretirali orožniki in se sedaj nahaja v sodnih zaporih. Dolžan pa je bil takoj prepeljan v ljubljansko bolnišnico, kjer se zdravi. Njegovo stanje je precej resno.

Orožniki preprečili požar

Orožniki preprečili požar. Na Dravskem polju so bili požari v preteklem letu na dnevnem redu. Posebno vas Sp. Jablane je bila hudo prizadeta, kjer so imeli v enem masecu kar 5 požarov. Prebivalstvo je bilo zaradi tega zbežano in je podvojilo pozornost vedno preteči nevarnosti. In tudi orožniki so bili stalno na straži, da pridejo na sled vzroku požarov. — Ko so se mudili v nedeljo, 23. t. m., v večernih urah v bližini skednja pos. Vinka Pernata v Sp. Jablanah, so opazili, da brli na skednju majhna luč. Tamkaj so našli v posodi početalno svečo, ki je bila že skoraj dogorela, v posodi pa je bilo nekaj bencina, krog in krog

posode pa je bilo seno in slama, polita z bencinom, da bi se vnelo, ko bi dogorela sveča. V tem primeru bi bila v nevarnosti vsa vas, ker stoj hiša tik hiše. — Orožniki so odstranili svečo ter na na način preprečili katastrofo. — Ta najdba jasno kaže, da je bila naprava s svečo podtaknjena od zlobne roke. — Orožniki so takoj uvedli obširno preiskavo in so tudi že aretirali eno osebo, ki je osumljena, da je podtaknila napravo za požig. Izročili so jo sodišču.

Smrtna nesreča na plesni zabavi. Pretekli ponedeljek se je vršil v Savcih pri Sv. Tomažu v Slov. goricah pustni ples. Proti polnoči, ko so

Pust brez senzacij

Celje, dne 26. februarja.

Pravijo, da so se za letošnji predpust Celjani vlekli kakor nepretrgana veriga. Vsako soboto so vlekli kakor nepretrgana veriga. Vsako soboto so plesali, včasih istočasno na več krajih, pa so bile kljub krizi in težkim časom, ki jih imamo prav vsak trenotek na jeziku, bače vse priredilve zelo dobro obiskane, nekatere celo rekordno, da se je ljudi kar trlo. Toalet seveda z duhom časa, kakor tudi drugo, kar k temu spada.

Končno je prišel vseh norcev god, težko pričakovani Pust, po katerem je vse tako zelo hrepnelo, najbolj pa mladina. Pa glej, prav nič posebnega. Popoldne smo videli na celjskih ulicah nekaj maskar, večinoma otrok, za katerimi se je podila otročad. Prišel je večer, ulice so nekoliko oživele, posebno živahno je bilo na promenadi. Tu pa tam si videl kak zakrit obraz — to je bilo tudi vse. Ljudje, ki so hoteli počitno praznovati najlepši dan v letu, so se podali na maskrado, ki jo je priradilo Tujsko-prometno in olepševalno društvo. Res se je zbralo vse, kar leze in gre, nekateri maskirani, drugi brez mask. Veliki prostori so bili polni zabave čelnege občinstva. Pa je igrala godba, mladina pa se je vrtela, da je bilo veselje in marsikateri mamici je radostni utripalo srce, ko je videla, da tako, kol mena hčerka, ne zna plesati nobena druga... Menda je bilo na dnevnem redu tudi tekmovalstvo mask, pa se nismo zanimali, katera je dobila prvo in katera zadnjo nagrado. Maskar mi nismo šli gledat, ker jih vidimo vsak dan dovoli na celjskih cestah in ulicah. Plesali in zabavali so se prav do jutra, ker je škoda zamuditi vsak trenotek, saj se sedaj preneha to lepo življenje. Gosilne so bile pa prazne in so jih nekateri lastniki zaprli še prej kakor druge večere. Celó noč je pa vladal najlepši mir in red in ni bilo treba policiji intervenirati niti v enem slučaju.

Kljub preokropani noči ni bilo danes razen nekaterih prav redkih izjem opaziti skoraj nobenega maska. Zasedli smo ga samo med našimi Pohorci, ki so zavoljo pepelnice odpovedali članski sestanki INS.

Torej razen tega zadnjega slučaja kljub Pustu in pepelnici prav nobene senzacije.

V gozdu se je ponesrečil. Vrhovšek Ivan, 71 let star, delavec brez posla in brez stalnega bivališča je 21. t. m. padel na neki gozdni poti in si poškodoval levo stran prsnega koša. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Proračunska seja celjske mesne občine za proračunsko leto 1936-37 bo v petek, dne 28. februarja v posvetovalnici mestnega poglavarstva.

Zanimivo prosvetno predavanje. V ponedeljek je predaval g. prof. dr. Valter Bohinec iz Ljubljane o naših in tujih gorah v ledeni dobi. Predavatelj je na podlagi lepih skopičnih slik pokazal, kako so v ledeni dobi nastale v naših in tujih planinah razne doline, jezera itd.

Ljubljanska opera bo gostovala.

V marcu bo prvo gostovanje ljubljanske opere v celjskem gledališču. Dan predstave in naslov opere bo objavljen čez nekaj dni. Prosimo vse one, ki so se abonirali za vse tri operne predstave v trafiki Frajle ali pa že prej v knjižarni »Domovina«, da se najpozneje do 7. marca sigurno oglasijo v trafiki Frajle na Dečkovem trgu zaradi izstavitve legitimacije in plačila prvega obroka. Prosimo pa tudi vse one abonente, ki so že plačali prvi obrok in jim je bila zadevna legitimacija izstavljena že v knjižarni »Domovina«, da se pravilno javijo v trafiki Frajle z legitimacijo zaradi pregleda in sigurnosti, ker je bil seznam opernih abonentov zaradi premestitve lokala za predprijavo vstopnic na novo sestavljen. Opozarjamo abonente, da jim bodo po 7. marcu brez izjeme sedeži prodani drugim interesentom, če se do tega dne ne bodo prijavili v trafiki Frajle. Abonentom brez operne legitimacije ne bo dovoljen vstop k predstavi. Neabonentni pa dobijo vstopnice, čim bo datum predstave objavljen v časopisih.

Proračun pred skupščino

Včeraj se je zasedanje Narodne skupščine nadaljevalo. Pred pričetkom seje pa so imeli opozicijski klubi svoj sestanek, na katerem so sklenili, ostati pri svojem sklepu in ne prisostvovati skupščini tako dolgo, dokler se bo na njih razpravljalo proračun. Svoje nadaljnje vedenje po zaključku razprav o proračunu bodo pa naknadno določili. Od opozicijskih klubov prisostvuje izjemo sejam klubi bivšega ministra Dragotina Jankovič ki se je izjavil proti obstrukcijskim metodam opozicije.

Takoj po otvoritvi zasedanja se je javil K besedi na zapisnik Voja Lazič in protestiral, da se v zapisniku ne nahaja izjava, ki jo je dal v imenu opozicije Nikola Preka. Ker je Voja Lazič prešel okvir svojega govora, mu je predsednik Čirič odvzel besedo. Tajnik Ante Kovač pa izjavila na ožitek Voje Laziča, da je izjava Nikole Preke prišla v stenografske zapisnike in da zato njegovih pripomb ne more sprejeti. Nato je bil zapisnik sprejet. Za tem je tajnik skupščine Kovač prečital poročilo večinskega dela finančnega odbora.

Za tem je predsednik Čirič podal besedo narodnemu poslancu dr. Vasi Jovanoviču, ki je podal izjavo v imenu Jugoslovenske neodvisnega nacionalnega poslanskega kluba (pohorcev), s katero je pojasnil odklonilno stališče do tega proračuna in navajal razloge, ki jih je v glavnem posnel po ugotovitvah iz govora poslance Mohoriča. Vladi obeta, da pri proračunu ni upoštevala dejanskih razmer v narodu in ji zameri, da je obžela državni proračun največ s tem, ker je dala nastavitvi preko 5000 novih uslužbencev. V svojih izjavah je napadal dalje tudi predsednika skupščine in delo vlade. Podobne izjave so podali tudi zastopniki ostalih parlamentarnih klubov. Njim je sledilo poročilo manjšinske skupine v finančnem odboru. Za poročevalca te skupine je bil izbran med drugimi tudi slovenski posl. dr. Koce.

Nato je podal svoj ekspozé finančni minister Dušan Letica. Pobijal je ožitke opozicije, da proračun ni uravnotežen in naglasil, da je proračun navidezno večji kot lanski, v resnici pa je za 580 milijonov manjši. Poudaril je, da je to po dolgi letih prvi proračun, ki je jasen, popoln in pregleden. Vlada je uvedla tudi skladnost med proračunom in gospodarskim stanjem v državi. Vse njeno delo se zrcali v proračunu, ki ima cilj, da se narodno gospodarstvo postavi na zdravo osnovo,

bili fantje že vinjeni, je potegnil 27 letni delavec Janez Ploj iz Braslavcev iz žepa repertirko, da se s tem malo pobaha. Strelno orožje pa se je sprožilo in je krogla zadela 34 letnega zidarja Janeza Vičarja iz Braslavcev v glavo, da se je zgrudil in v nekaj minutah izdihnil. Janez Ploj je takoj odšel na okr. sodišče v Ptuj, kjer so ga obdržali v zaporu. Ploj trdi, da se mu je le po naključju sprožila repertirka.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 27. februarja: Aleksander.
Jutri, petek, 28. februarja: Lesander.

Kaj bo danes

Salezijanska prosveta: Ob 20 prosvetni večer s predavanjem gosp. dr. Vilka Fajdige o rdečih nariških predmetih (skopične slike).

St. Peterska prosveta: Ob 20 reden sestanek s predavanjem g. Fr. Sešlja o tiskmah v Ga-Pa.

Jakopičev paviljon: Razstava bolgarske Grafik.

Sadjarska in vrtnarska podružnica Novo mesto priredi dne 27. svečana 1936 ob 21. uri v mestni dvorani predavanje o sadnih zajedavcih in škodljivcih. Predaval bo g. Vrisk, strokovni učitelj na Grmu.

*

Jutri, v petek zvečer ob 20 bo v Hubadovi dvorani koncert bolgarske pesmi. Na to prireditve Glasb. Mašice, ki je v okviru Bolgarskega tedna, še prav posebno opozarjamo vse prijatelje bratskega naroda. Spored obsega samospeve, klavirske in violinske skladbe ter moške in mešane zborove. Uvodno besedo govori Emil Adamič. Sežeži po 10, stolišča po 5 Din v knjižarni Glasbene Mašice.

Vse poselnike koncerta Ljubljanskega Zvona opozarjamo, da si že v predprodaji kupijo spored koncerta. Brošura, obsega tekst narodnih pesmi z obširnimi komentarji in strokovnim uvodom. Programna knjižica je naprodaj v Matici knjižarni, kjer se dobijo tudi vstopnice v predprodaji.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev mora v zadnjih mesecih ugotavljati, da dotok vplačil stalno popušča. Urad mora z vedno le večjimi časovnimi presledki poravnati svoje obveznosti nasproti bolnišnicam, članom in dobaviteljem. Urad je s pozitivnimi zakoni vezan na točno in redno izpolnitev obveznosti do zavarovancev. Dosedaj je urad pri svoji izterjalni praksi dovoljeval razne plačilne olajšave, toda to ni rodilo zaželenih uspehov. Urad je v več slučajih ugotovil tudi pomanjkanje dobre volje.

Važni in bitni interesi našega socialnega zavarovanja narekujejo sedaj uradu, da se pri izterjavi ravna po zakonitih predpisih, zaradi česar ne more več dovoljevati raznih olajšav.

V izobit izterjalnih stroškov opozarja urad zamudnike, da na ta opomin poravnajo zaostale premije.

Podčastniške šole. Razpisana je artilerijska podčastniška šola v Čupriji, pešadjska v Belgradu in pešadjska v Zagrebu. Sprejmejo se zdravi mladeniči, ki so dovršili vsaj z dobrim uspehom šolo ter so stari 18-21 let. V Ljubljani bivaajoči interesi določiti vse potrebne informacije v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7-1 (soba 2). Rok za vlaganje prošnje je do 15. marca, začetek šole je 1. aprila t. l.

Vinski sejem, združen z vinsko razstavo v Novem mestu, ki ga priredi vrtnarska podružnica v Novem mestu, dne 10. marca t. l. v salonu hotela »Windischer« obeta biti dobro založen z obilo vinskih vzorci od vseh strani okrožja te podružnice.

Pri tej priliki se bo kupcem-interesentom nudila najugodnejša prilika poznanja posameznih vin in nakupa. Zato so vinski trgovci, hotelirji in gostilničarji k poselitvi te prireditve tem potom najvljudnejše vabljeni.

Lastniki konj in druge vprežne živine s teritorija mesne občine Ljubljanske se pozivajo, da nemudoma prijavijo mestnemu vojaškemu uradu na Ambroževem trgu št. 7-1 (soba 3) vse svoje konje in vsvo svojo vprežno živino, ki jo iz kakršnikoli razlogov doslej še niso prijavili.

Opozarjajo se zlasti posestniki bivših občin Mosle, Šiška, Vič, da morajo vedno sproiti in takoj prijaviti vsako nastalo spremembo pri svoji živini, kakor: nakup, prodajo, poškodbo itd. Prijaviti je treba tudi vso nedoraso in vso nesposobno živino. Posesniki naj se sami prepričajo, če je njihova živina pravilno vpisana v vojaški razvidnici, da ne bodo imeli v slučaju vojaškega vpoklica neprilik.

*

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALISCA V LJUBLJANI.

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 27. februarja: Vesela božja pot. Red Četrtek.

Petek, 28. februarja: Zaprti.

Sobota 29. februarja: Goljemanov. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 27. februarja: Apropas, kaj dela Andula? Red B.

Petek, 28. februarja ob 15: Kraljičin ljubljenc.

Izven. Dijaska predstava. Cene od 5 do 15 Din.

Sobota, 29. februarja: Katarina Izmajlova, lady

Macbeth iz Mcenska. Izven. Znižane cene.

Drama.

Poslednja večerna vpriizoritev Vesele božje poti bo v četrtek 27. t. m. za red Četrtek.

Opera.

Dijaska operna predstava bo v petek 28. t. m. ob 15. uri. V premijerski zasedbi se poje Wagner-Rwgnjjeva opera Kraljičin ljubljenc. Veljajo cene od 5 do 15 Din.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 27. februarja: 12 Slavnih virtuozov (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13 Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Operetni napovedi (plošče). — 14 Vremenska poročila, borzni tečaj. — 18 Koncert ruske glasbe (radijski orkester). — 19 Pogovor s poslušalci (profesor N. Kureti). — 19.45 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 20.30 Nac. ura: Sokolsko predavanje (iz Belgrada). — 20.30 V. ura francoske klavirske literature. (Predava in na klavirju izvajal gosp. prof. L. M. Škerjanc). — 21 Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). — 22 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15 Koncert ruskega pevskega kvarteta »Krolikovihi«. Konec ob 23. uri.

Drugi programi:

Četrtek, 27. februarja: Belgrad: 20 Wagnerjev večer — simfonični orkester kraljeve garde. — 22 Prenos iz kavarne. — Dunaj: 19.45 Shakespearova drama »Kralj Richard II. — 23.10 Orkestralni koncert. — 23.40 Plesna glasba. — Budimpešta: 20 Lisztov koncert. — 22.15 Violina. — 22.45 Budimpeštanski koncertni orkester. — Trst: 17.15 Petji. — 20.35 Richard Straussova opera »Arabell«. — Rim: Bari: 17.15 Harfa in petje. — 20.35 Violinska in klavirska glasba. — 21.50 Duhovni zbori. — 22.30 Plesna glasba. — Praga: 19.50 Petra glasba. — 20.10 Fleischmannova igra »Komedijant«. — 20.55 Simfonični koncert. — 22.15 Plesna

Planica — letos

Letos smo zopet v onem vzdušju kakor lansko leto. Vsi pričakujemo kaj bo; po lanskih preizkušnjah in po uspehih, ki so bili doseženi lansko leto, lahko pričakujemo letos mnogo več. Lanska prireditev je v marsikaterem pogledu opozorila, na kaj je treba paziti in kako je treba izvesti organizacijo, da bo mogoče izpeljati vse pravilno.

Lansko leto je bil vsej prireditvi največji udarec ta, da so FIS in nato posamezne zveze prepovedale start svojim članom. Letos bo ta bojazen odpadla, kajti planiška skakalnica je letos priznana.

FIS-a sicer na planiški skakalnici ne bo dovolila kršiti svojega prvenstva in tudi se ne smejo na njej vršiti olimpijske igre, kajti to je skakalnica tako zvana II. kategorije. Ta omejitev za nas nima nikakih praktičnih posledic, kajti časi, ko se bodo pri nas vršile olimpijske igre in prireditve FIS-e, so še zelo daleč. To zelo peče vprašanje je tedaj za letos odpadlo. Od lanskega leta pa do letos pa sta bili zgrajeni v Planici še dve skakalnici, ona večja pa popravljena, tako da dopušča še daljše skoke. Kritična točka skakalnice je na 106 m; ni pa to največja daljjava, ki bi jo bilo mogoče na skakalnici doseči, ampak po zatrtjevanju graditeljev bi v idealnih snežnih prilikah bilo mogoče doseči naravnost bajno daljino — 120 m.

Izredno važna pa je izgraditev še onih dveh manjših skakalnic. S tem je namreč postala upravičena tudi največja skakalnica. Planiške skakalnice tvorijo kot zaključena enota šolo, na kateri se bodo učili naši skakalci od prvega do tretjega razreda umetnosti v skakanju. Na ta način bo tudi največja skakalnica dostopna našim slovenskim skakalcem in ne bodo samo tuji pokazali na njej svojih uspehov in ne bo privlačna samo zaradi tujece.

Letošnje tekme v Planici so tretje po vrsti.

nem redu, in v prejšnjih letih se je ime Planice razneslo po vsem svetu, in o daljavah, ki so bile dosežene v prejšnjih letih, je pisalo vse časopise. Letos bo še vse povečano. Upravo Planica je prevzelo posebno za to ustanovljeno društvo; na čelu z generalom g. Radosavljevičem dela s polno paro, da bodo letošnje tekme največje in kar najbolj pripravljene. Vse dosedanje skakalne tekme v Planici so popolnoma jasno dokazale, da so vsi očitki o življenjsko nevarnih skokih brez podlage. Procent padcev na tej skakalnici je tako minimalen, da lahko celo rečemo, da ga sploh ni.

Nevarna je skakalnica le v tem slučaju, da bi bilo premalo snega, tega se pa zaenkrat še ni treba bati. Snega je dosedaj v Planici dovolj in upajmo, da se vremenske prilike do 8. marca — torej komaj dobrih 10 dni — ne bodo izpremenile tako zelo močno, da bi mogla prireditve zaradi tega trpeti.

Glavno vprašanje pa, ki nas zanima, je, kdo bo vse v Planici skakal. Pripravljalni odbor je poslal vabila in osebno povabil vse najboljše skakalce iz Ga-Pa. Če se bodo odzvali vsi povabljeni japonski, avstrijski, norveški in še drugi skakalci, bo to najelitnejša in obenem največja prireditev letos. Planiška skakalnica je dobro poznana vsem svetovnim skakalcem in po obvestilih, ki jih dobivamo, smemo upati na res odlično udeležbo. Tako je na primer dobil pripravljalni odbor, kot izven iz zanesljivega vira, včeraj pismo norveške smučarske zveze: Norges Skiforbund s podpisom njenega predsednika Kielanda, ki se zelo zanima za naše smučarske razmere, da bo norveška smučarska zveza poslala v Planico svoje najboljše predstavnike. Če pride norveška reprezentanca v Planico, smo lahko brez skrbi, da bo to prireditev, ki bo največja v letošnji smučarski sezoni na vsem svetu.

Gibanje našega delavstva

Naša najmočnejša socialna ustanova, to je OUZD, je imela v mesecu januarju vpisanih 75 tisoč 87 članov. Od teh je bilo moških 44.312, žensk pa 30.775. Število članstva je naraslo od januarja lanskega leta do januarja 1936 za 2399 (1249 moških in 1150 žensk). Bolnikov je imel Okrožni urad v mesecu januarju 2412, dočim je bilo prejšnje leto 158 bolnikov manj. Moških je obbolelo v januarju 35, žensk pa 128. V odstotkih pomeni, da je bilo v januarju obbolelega 3.21% vsega članstva (za 0.11% več kakor lani), in sicer 3.09% moških (prejšnje leto za 0.01% več) in 3.88% žensk (za 0.28% več kakor prejšnje leto).

Povprečna dnevna zavarovana mezda je v januarju znašala 22.33 Din. Moška povprečna zavarovana mezda je znašala 25.12 Din (prejšnje leto za 0.16 Din več), ženska pa 18.32 Din (prejšnje leto za 0.04 Din manjša).

Celokupna dnevna zavarovalna mezda pa je narasla v mesecu januarju na 1.676.700 Din ter se je zvišala v primeri z istim mesecem prejšnjega leta za 46.425.20 Din. Od tega odpade na moške 1.112.976.40 Din, na ženske pa 563.723.60 Din. Moška zavarovalna mezda je narasla v primeri s prejšnjim letom za 24.203.20 Din, ženska pa za 22.222 Din.

Število delavstva narašča.

Zanimiva je slika prirastka oziroma padca delavstva. Zadnji mesec je namreč število delavstva, ako abstrahiramo sezono, precej zboljšalo. To kaže sledeča statistika:

Oktober 1935 je bilo 82.562 članov, kar pomeni za 296 članov manj, kakor v letu 1934 istega meseca;

novembra leta 1935 je bilo 82.109 članov, kar pomeni 583 več, kakor novembra 1934;

decembra 1935 je število članstva izkazovalo 78.995 oseb, to je za 961 članov več, kakor decembra 1934;

Dolgotrajna in draga pravda

Ljubljana, 27. februarja.

Kot morská kača se vleče neka civilna pravda dveh notranjskih posestnikov, doma z Ivanjega sela pri Raketu. Začela se je zadeva tako-le okoli leta 1928. Takrat je prvi posestnik začel zidati na sicer svoji parceli kamenit zid. Temu je ugovarjal sosed, češ, da ne more zaradi zidu popolnoma zorati svoje njive. Pri okrajnem sodišču v Cerknici se je nato pričela civilna pravda. Prava vrednost spornega predmeta je po mnenju pametnih mož malenkostna. Zaradi pravičnega pa je bila sporna zadeva idealno cenjena na nekaj tisočakov in začela se je vleči dolgotrajna pravda, ki je doslej že pobrala do 50 jurjev na pravnih stroških in sodnih takсах. Vse 3 instance, celo stot sedmorice v Zagrebu, so si belile s to civilno tožbo glave. Naposled se je podrl zid. Pa pravde še ni bilo konec. Krenila je na stranski tir in sicer pred kazensko sodišče.

Polir France O., star in pošten mož, je bil ovađen državnemu tožilstvu zaradi krive prižge, podane o gornjem civilnem procesu. In res je bil po

končani preiskavi pred malim senatom 21. julija obsojen zaradi krive prižge na 4 mesece strogega zapora. A stvar še ni bila končnoveljavno rešena. Obsojeni se je poslužil vseh pravnih sredstev in lekov. V zadnjem stadiju je zaprosil pri ljubljanskem okrožnem sodišču za obnovo procesa. Prošnja je bila zavrnjena. Obnove tudi ni dovolila druga instanca. Tretja instanca pa je obnovo dovolila in odredila obnovo procesa.

Pred malim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Fran Gorečan, se je včeraj ponovno vršila glavna obravnava proti polirju Franceu O. Obravnava se je pričela ob 8.30 in je trajala do 14. Vrstili so se tudi dramatični in napeti prizori. Med odvetniki in državnim tožilstvom so se kresali meči duha. Naposled je senat izrekel sodbo:

Prva sodba, s katero je bil France O. obsojen zaradi krive prižge na 4 mesece strogega zapora, se razveljavi in France O. se v smislu § 280 k. z. oprosti od obtožbe. V preiskavi je bilo zaslišanih nebroj prič. Odvetniki pravijo, da ta proces še ne bo tako hitro končan.

Drobiž iz domovine

Pretep zaradi dekleta

V Murgasu pri Ubi se je vršila v nedeljo predpustna zabava pri nekem kmetu. Na tako veselje je seveda prišlo mnogo kmetov, največ pa mladine. Med gosti se je pojavil tudi Svetomir Nikolič s svojo mlado hčerko, ki velja v tistem kraju za vaško lepoticu. Navzočnost tega dekleta se je med mladino takoj opazila. Vsi so se začeli dregati okoli nje in tekmovali, kdo jo bo prvi povedel v kolo. V času, ko so se vsi veselili, se je med njimi našla skupina pod vodstvom bratov Čirakovičev, ki so pripravljali maščevanje za Nikoliča, ker je svoječasno enkrat prepovedal svoji hčerki plesati z njimi. Pozno v noč se je Nikolič

glasba. — Bratislava: 19.30 Vojaska godba. — 20.15 Češke pesmi. — 20.35 Tadjovskega igra »Zemski zakon«. — 21.35 Beethovnova klavirska sonata. — 22.30 Plesna glasba. — Varšava: 20 Operetna glasba. — 21 Johannsenova igra »Halo, tukaj brigada«. — 21.45 Gallova pesmi. — 22.10 Simfonični koncert. — Berlin: 20.50 Mali radijski orkester. — Königsberg: 20.10 Scherzova igra »Udarce s kanonom«. — 21 Romantična klavirska glasba. — Hamburg: 20.10 Haydnova in Beethovnove skladbe. — 21.20 Sanderjeva opereta »Petalinček priušča srečo«. — Bratislava: 20.10 Veliki orkester. — Lipsko — Stuttgart: 20.10 Mozartov ciklus. — Köln: 20.10 Narodne pesmi. — 21 Večerni koncert. — Frankfurt: 20.10 Rossinijeva komična opera »Sevilski brivci«. — Monakovo: 20.10 Slavnostni koncert za zinsko pomoč.

s svojo hčerko vračal domov, spremljan od večjega števila svojih prijateljev, ker so iz sumljivega vedenja Čirakovičev slutili in pričakovali najhujšega. Da bi se nevarnosti izognili, so vsi krenili proti domu po bližnjici. Toda, ko so si preklo njive Čirakovičev, sta se nenadoma pojavila pred njimi oba Čirakoviča s svojimi tovariši. Prepri se je vnel takoj, začel se je s tem, da je eden od Čirakovičev opsoval Nikoliča, zakaj hodi preko njihove njive. V hipu sta si bili obe skupini v la-seh, s koli in noži so se začeli poravnjavati račun. Radi polpote teme se ni dalo videti, kdo se prav za prav pretepa. Ko so prišli drugi kmetje na kraj pretepa, je bilo že vse prepozno. Na tleh so našli okrvavljena oba Čirakoviča, zraven njih pa Nikoliča v zadnjih zdihljajih. Poleg težkih poškodb je ležal eden od Čirakovičev brez nosa. V bolnišnici so vsem trem nudili prvo pomoč, vendar so upanja na njihovo življenje zelo majhna.

Višje cene živini

V Zagrebu se je organizirala akcija »Gospodarska sloga«, ki si je zastavila za edini cilj to, da pomaga kmetu dvigniti cene živini in poljskim prideelkom. Akcija se je sprožila največ na zahtevo kmetov samih, ki so doslej svojo živino morali prodajati za izredno nizke cene. Kmetje, ki dovažajo na zagrebški trg živino, so se te akcije oprileli zavedajoč se, da bodo samo v slogi po-

magali samemu sebi. Ze prve dni so imeli v cenah uspeh. Cene so se pred nekaj dnevi dvignile za 20%, zadnje dni so pa narasle za nadaljnjih 10%. Na včerajšnjem trgu so prodajali živino po teh-le cenah: volj, druge vrste od 4.50 do 5.25 Din, tretja vrsta od 3.90 do 4 Din. Telice druge vrste od 3.50 do 5 Din. Krave druge vrste od 3.50 do 4 Din, tretje vrste 3 Din. Krave klobasnice so se prodajale od 2.25 do 2.40 Din. Pri slednjih so cene najbolj poskočile. Vse do zadnjih dni so se prodajale po 0.75 Din. Telata prve vrste so se prodajala po 7.25 Din, druge vrste po 6.50 do 7 Din, a tretje vrste po 7.50 Din.

Da bi cene držali na tej višini, so kmetje prignali na semenj mnogo manj živine, kakor običajno. Ko pa je nastopilo poldne, so vsi kmetje z živino, ki je niso mogli prodati, zapustili semenj, da s tem onemogočijo prekupčevanje in padec cen.

Spet požar v Šibeniku

Ze pred nedavnim smo poročali, da so se v Šibeniku v Dalmaciji precej pogosto pojavljali požari, za katere so sumili, da so bili podtaknjeni. Zavarovalnice so bile s tem težko prizadete in so svoječasno odpovedale zavarovanje. Tistim, ki so imeli svoje nepremičnine preveč oddaljene iz mesta. Pred dvema dneva pa je zopet nastal požar, ki je uničil tri hiše. Ogenj je v hipu objel vse tri hiše, da so bili zatoni vsi napori gasilcev, da bi jih rešili. Oblastva so začela sumiti na požig in so zato aretirala lastnike. Vsi trije lastniki so bili namreč za svoje hiše zavarovani.

Rudniki bauksita ogroženi

V Dalmaciji se nahaja več družb, ki se bavijo s črpanjem bauksitnih rudnikov. Radi velikega povpraševanja Nemcev so v rudokopih delali s polno paro in zaposlili vedno več rudarjev. Sedaj pa je začelo vodstvo rudnikov nenadno zmanjševati delo in odpuščati rudarje. Temu je krivo vprašanje kliranga z Nemčijo, ki še vedno ni urejeno, ker morajo predolgo čakati na plačilo izvoženega blaga. V Drnišu, kjer se nahaja eden največjih bauksitnih rudnikov, je bilo odpuščeni 270 delavcev. Udarec za siromašno prebivalstvo je tem hujši, ker so bili delavci v teh rudnikih v primeri z drugimi sorazmerno človeško plačani. Prav tako se je ustavilo tudi v bauksitnih rudnikih v okolici Mostarja. Društvo, ki je lastnik rudokopa utemeljuje odpust delavstva s tem, da je zašlo radi nemškega kliranga v plačilne težkote, svoje denarne zaloge je že izčrpalo, in tako ne more več izplačevati delavcem zaslužka.

Ban na univerzi

Včeraj dopoldne ob 11 je prispel ban dr. Marko Natlačen v spremstvu svojega tajnika dr. Kovarčiča prvič kot ban oficijelno na univerzo. V avli je pričakal bana rektor univerze g. dr. Samec, ki je spremljal nato bana v rektorijev sprejemnico. Tam so bili zbrani dekani vseh fakultet Rektor dr. Samec je imel pri tej priliki na g. bana nagovor, v katerem je obrazložil vse velike potrebe in težnje naše univerze ter prošil g. bana, da se ob danjih prilikah za univerzo kolikor mogoče zavzame. Glede posameznih fakultet so v tem smislu govorili nato še dekani teh fakultet. V nadaljnjem razgovoru je ban obljubil tako gospodu rektorju, kakor posameznim dekanom, da bo banska uprava vedno podpirala težnje univerze, da pa bo tudi sam zastavljal pri vladi ves svoj vpliv za dosego onih naprav na univerzi, ki so ji najbolj potrebne. Nato si je ban ogledal vse prostore na univerzi. Obisk bana univerzi je trajal skoraj pol-druugo uro. Na ogled je povabil bana rektor univerze g. dr. Samec. To pa predvsem radi tega, ker je ban pred nedavnim časom odstopil univerzi lep bronast kip, ki predstavlja kralja Aleksandra v doprni velikosti. Ta kip je sedaj nameščen v avli univerze in rektor je to priliko porabil, da povabi bana na ogled kipa in vseučiliških naprav.

Dve poškodbi

Štiridesetletni krojaški pomočnik Kochman je imel včeraj popoldne smolo. Ko se je na svojem kolesu peljal po ulici, mu je na ovinku spodrsnilo, vsled česar je padel. Pri padcu pa ni dobilo poškodb samo kolo, marveč se je Kochman tudi sam ranil. Posebno poškodovana je leva roka; radi poškodb na roki se je moral zateči v bolnišnico.

V Veliki Dreti pa se je včeraj doma pri opravljanju domačih del ponesrečila 20letna Mazi Malka. Padel ji je na levo nogo tram, in sicer tako močno, da ji je zlomil nogo. Tudi ona je morala v bolnišnico.

Vedeževalka

»Zdaj prideta samo še dve slabi leti, potem je pa dobrega časa konec.«

Tibet in njegove skrivnosti

Med pokrajinami, ki jih na zemlji še prav malo poznamo, je Tibet gotovo na prvem mestu. Zlasti njegove številne zapadne province so, če izvzamemo redka poročila o njih, prave nepoznane zemlje za Evropca. Brez dvoma ni Lhasa glavno mesto Tibeta za nas več tisto skrivnostno mesto, kakor je včasih bilo. Od 18. stoletja dalje, odkar so prodrli vanjo prvi misijonarji, jezuit Deziderij in franciskan Beligatti, pa vse do Svena Hedina je število oraziskovalcev, ki so mogli stopiti v prestolico Dalaj lame, precej številno. Če bi bili o drugih tibetanskih pokrajinah poučeni tako, kakor smo poučeni o tej skrivnostni prestolici duhovnikov in trgovcev, bi Tibet za nas ne bil več tako neznan.

Toda o zahodnem Tibetu pa vemo prav malo. Če izvzamemo Svena Hedina in nekaj redkih angleških raziskovalcev, moramo ugotoviti, da se Evropci previdno varovali stopiti v te negostoljubne pokrajine in to po pravici. Potovati po teh obširnih neskončnih planjavah, ki so skorajda puščave, ni prav vesela zadeva. Za človeka, ki ni vajen tamošnjega podnebja, predstavlja pomembno oviro tudi znatna nadmorska višina, ki se giblje med 4000 in 5000 metri. Vrh tega pa se je treba pogosto vzpeti na gore, ki so visoke po 6000 m ali pa se več, drugje pa se spet pogrezniti v globoke jarke, ki segajo skoraj do morske višine.

Cest, to je treba tudi povedati, ni niti malo v našem smislu. Popotnik ne sreča dneve in dneve poti drugega kakor ozke steze, ki so speljane po docela nemogočem terenu, najraje ob robovih globokih prepado. Po visokih planotah pa ne nahajamo drugega, kakor raztegnjene sledove karavan, s pomočjo katerih se lahko orientiramo, a nič drugega. O shojenih poteh tu ni govora, čeprav so po teh sledovih hodile karavane sto in stoletja. Tako piše italijanski raziskovalec Tucci, ki se je sam pred nedavnim vrnil iz raziskovanja teh predelov Tibeta.

Vsako pot, kadar je bilo treba prekoračiti hudournik ali potok, nas je pomanjkanje slehernih mostov sililo, da smo skušali priti čez vodo na najbolj zapletene načine. Tam, kjer so burni valovi onemogočali prekoračenje na hrstu konja, ali pa vsaj s plavanjem, smo morali rabiti vrvi, ki smo jih vrgli z brega na breg. Po vrhah smo potem lezli, kakor cirkuški artisti, na drugi breg, ki se je marsikdaj za marsikoga spremenil v drugi svet.

Zadnja težava, ki smo jo morali prenašati in pretrpeti, pa je bila občutna razlika med nočno in dnevno temperaturo. Ta razlika je pogosto znašala 30 včasih celo 40 stopinj. Noči so v tem delu Tibeta ledene in neznosne zaradi stalnega, do kosti predirajočega nočnega vetra. Prenosič ob poti ni, paše za živali ni, vse je suha skala, puščava ali ledenik.

Jaki, jurte in nomadi

Vsi ti pogoji, ki smo jih poznali od prejšnjih raziskovalcev, so nas vsilili, da smo za raziskava-

nje organizirali pred odhodom veliko karavano, opremljeno z vsem potrebnim — živili, obleko, potrebščinami — za dobo 6 mesecev. Jaz sem imel nalogo preskrbeti potrebne tovorne živali. Na enem od velikih semenj, ki se vrše v obrobnihih naseljih na meji zahodnega Tibeta, sem kupil veliko množino jakov. Jaki so himalajski volji, majhni, toda silno močni, zelo okretni, ki se znajo povzpeti na najbolj vrtoligavo višino brez sleherne težave. Te dobre živali imajo eno samo pomankljivost: ne morejo kljubovati dolgemu potovanju. Ko je naša karavana prešla 800 km, je bila že polovica jakov, ki smo jih vzeli s seboj, mrtvih zaradi utrujenosti in izčrpanosti.

Zanimivosti zahodnega Tibeta, ki smo ga preiskali v daljavi 1800 km, je v glavnem v njegovih verskih spomenikih in nepopisni lepoti pokrajin. Neskončnost puščav, molk deviških gora, veličastje vrhov z večnim snegom, globoka sinjina neba, vse to dela iz te po božji in človeški volji osamljene zemlje eno najbolj zagonetnih in ocarljivih pokrajin sveta. Če se v naših krajih zdi, da je človek središče sveta, je v Tibetu, zlasti v zahodnem Tibetu, ravno nasprotno: Tu je človek samo preprosta pritliklava narava, ker je redek pojav, ker živi silno enolično in preprosto življenje in nima nobene trdne vezi do zemlje. Med našim dolгим potovanjem srečavati tibetanske pastirje, ki so se v svoji malostevilstvi izgubljali v goli neskončnosti pokrajine. Nekaj šotorov jih je ponoči varovalo pred mrazom in pred njegovimi strahotami. Vse njihovo imetje je setavljalo nekaj jakov, nekaj odej in preprog, pet ali šest kovinastih posod in nič drugega. Nikdar nisem še videl človeških bitij, ki bi bila glede hrane tako skromna. Jedo tako malo, da sem se pogosto spraševal, kako morejo ob tako pomankljivi prehrani kljubovati tako strašnemu podnebu, kakršno je v Tibetu.

Večkrat sem opazoval kako malo skupino teh ubogih ljudi pri obedi. Njihova hrana je sestavljena iz ene same jedi: iz malo ječmenove moke, pomešane z vodo in iz strahovite pjaice, ki je zmešana iz grenkega čaja; malo sode, masla in soli. Pozimi pa jedo še nekaj posušenega sadija, povečini marelic, ki jih dobivajo iz Ladaka. Z drugo besedo: ti ubogi pastirji ne jedo skoro nikdar mesa; ne svežega sočiva.

Radost in veselje

V ostalem pa je v zahodnih pokrajinah Tibeta taka suša in tako podnebe, da se ne morejo prebivalci niti za mesece ustaviti na istem kraju, da bi pridelali na nekaj sežnjih zemlje kaj zelenja in kaj sočiva. Kjer se to godi, se godi skoraj z nadčloveškimi naporii. Da dobe vodo, s katero namakajo te vrtičke, morajo izpeljati kanale prav do hriba večnega snega ali pa do izvorov hudournikov, ki leže v višini 5 do 6 tisoč metrov.

Kljub temu življenju, ki je povečini istovetno s trpljenjem, kljub zapuščenosti ozemlja, na ka-

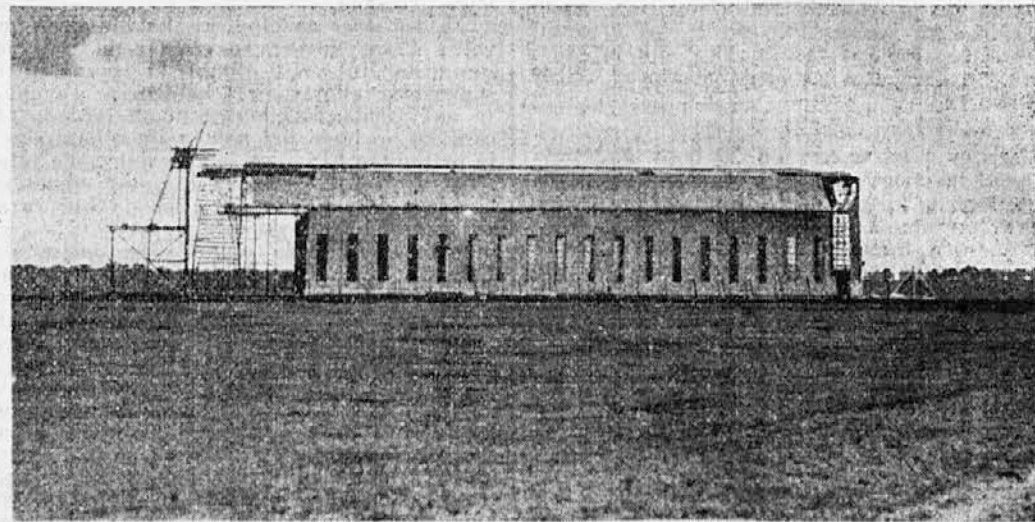
terem prebivajo, kljub neprestanemu strašilu lakote, pa niso imeli vsi tisti Tibetanci, kar smo jih srečali na svoji poti, na sebi prav nič brezupnega in nič obupanega. To je najbrž prav isti pojav, kakor pri Eskimih, ki kaže v svojem življenju, kljub bornim razmeram, naravnost izreden optimizem, ki je neverjeten, z ozirom na položaj, v katerem morajo živeti.

Vsi Tibetanci, ki sem jih srečal, so v resnici kazali naravnost osupljivo duševno vedrost. Ker

vati reko ali potok. To se pravi, da je koža Tibetancev pod volneno obleko pokrita z gosto skorjo, ki sta jo v dolgem času stvarila znoj in prah. Tibetanci pravijo, da ni boljšega sredstva proti mrazu, kakor je taka naravna obleka.

V tem oziru Tibetanke ne zaostajajo niti malo za svojimi možmi in brati. Ne poznajo niti najbolj preprostih higijenskih predpisov in potreb. Kadar sem šel mimo katere tibetanske pastirice, naj je bila še tako bogatega rodu, sem moral zbrati vse moči, da nisem z roko zatisnil nosu. Ne da bi hotel biti nevljuden, vendar moram priznati, da je duh, ki gre od njih, tak, da si ga ni moči predstavljati iz nobenih drugih smradov.

Uboge tibetanske ženske, ko so mlade, so ljubke in zmeraj nasmejane. Toda pri 30 letih so

Novo pristanišče za vodna letala građe na sotočju Rena in Maina blizu Frankfurta. To bo središče nemškega čezmorskega letalstva.

znam njihov jezik, sem govoril z marsikaterim pastirjem in z marsikaterim budističkim duhovnikom. Vsa njihova pripovedovanja so bila zmerom prežeta z dobro voljo in šaljivostjo.

Kaj je zgolj budizem tistih, ki jim s svojo čudovito duhovno šolo pomaga, da prenašajo svoje življenje s tako resignacijo in s tako nebriznostjo? Vodniki in nosači ki so spremljali našo karavano, niso bili nikdar mrtvi, žalostni ali otožni, kaor je to pogosto pri Indijancih. Kaj še. Pogosto smo srečali puščavnike, ki prebijejo vse noči v premišljevanju na pokopališčih. Tu se uče gledati stvari v njihovi praznoti in minljivosti. Predstavljamo si nasprotje: Ljudje, ki je vse njihovo življenje pokrito s človeškimi kostmi, ki pijejo iz lobanj in udrihajo po voglih s človeškimi pisčalami, so najbolj radostna bitja, kar sem jih kje srečal. Pri tem ne gre za nezavedno veselje, kakršno bi si lahko razlagali pri duševno zaostalih bitjih ali pri bebcih. Ne. Ti ljudje so tudi inteligentni po svoje seveda, saj tako, kakor poprečni zapadni človek.

Mnogomoštvo

Ena sama stvar je pri Tibetancih, na katere se ne moremo navaditi kljub dobri volji. Kakor Eskimi in kakor vsi narodi, ki žive v ostrem podnebu, so vsi Tibetanci brez razlike naravnost odvrtno umazani. To je brez dvoma nujnost, katero jim nalagajo zemljepisni in življenjski pogoji ozemlja, na katerem prebivajo. Pri tem igra vlogo predvsem pomanjkanje vode, miraz in težkoče, ki so v zvezi z nabavo več oblek. Prav tako nismo nikdar videli nobenega Tibetanca, ne Tibetanke, da bi se umil bodisi po rokah ali po obrazu. Edina kopel, katero si privoščijo, je, kadar morajo prepla-

že stare, nagubane, z obrazom polnim brazd in strahovito povečane zaradi kožnih in drugih bolezni. Vse to so posledice skromnega življenja silno naporenega dela, pomanjkljive prehrane, vremenskih nezdov, življenja na prostem. Znaki vsega tega so vtisnjeni na njihovih obrazih, na katerih se kaže prežgdnja starost. Vse, kar se nam na naših ženskah zdi odvratno, vse to nahajamo pri Tibetankah stopnjevano skoraj kakor karikature.

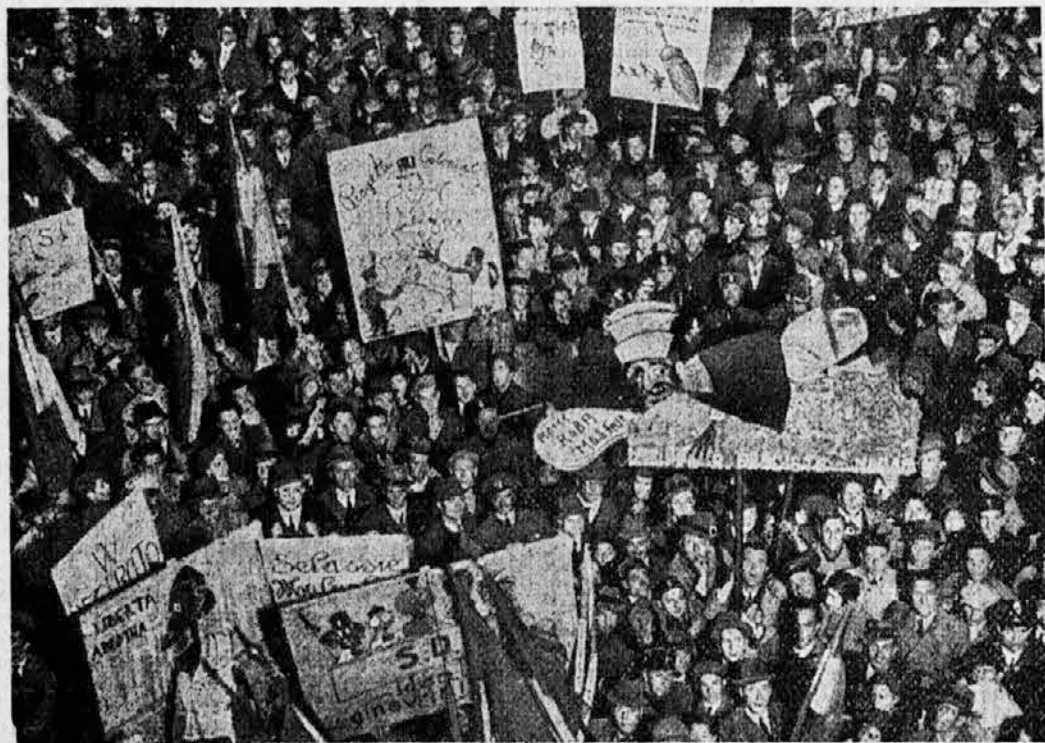
Edino njihovo pravo življenje je tista kratka mladost, ki jo prežive v igrah in v polnosti tistega, kar jim nudijo te zapuščene pokrajine. Brezskrbne so in vesele in se zdi, da se nič ne zavedajo tragične mračne usode, ki jih čaka v najbližji bodočnosti.

Dekleta pri posameznih rodovih, katere smo srečali, ne poroče enega samega moža, ampak vse njegove brate in če to ne zadostuje, ali če mož nima bratov, dobe še posebnega drugega moža, ki vrši v zakonu vlogo svetovaleca in na katerega mož in žena največ dasta. Vse te same po sebi čudne razmere pa popolnoma nič ne vplivajo na notranjo harmonijo zakonskih zvez. Može so naravnost slepo pokorni vsem željam svoje edine žene. Vso zunanjo in duhovno oblas nad redkimi prebivalci tibetanskih planot pa imajo duhovniki, ki tvorijo zase čisto posebno vrsto puebivalstva. Vera-budizem, ki vidi človekovo najpopolnejšo srečo v vztrajni odpovedi in v popolnem zanikanju samega sebe, nudi tem ljudem silno moralno oporo sprčo težavnih razmer, v katerih morajo živeti. Vera jim kaže iz puščobe vsakdanjega življenja in iz njegove brezpomembnosti pot nekam drugam, to je tisti globoki razlog, zakaj so ti preprosti ljudje zmeraj veseli in zmeraj radostni.

Prepovedana obri

Moskovski »Trud« od 14. januarja pripoveduje, kako se je zglasil pri prof. konservatorija v p. Pogorelskem, pooblaščenec mestnega sovjeta Šovov z nalogom za hišno preiskavo. Zaničljivo je pogledal sadreni odlivke na zidu: »Kateri tovariš je to?« — »Beethoven.« — »Beethoven? Nikoli nisem slišal. Imamo uglednejše komunistične voditelje.« Potrkal je s prstom po glasovirju. »Torej je petje vaša obri; kaj poje?« — »Razne stvari. Pred vsem opere. Zdaj študiramo »Tosco« Puccinija.« — »Obup v breznu?« (»Toska« z naglasom na koncu pomeni v ruščini obup in pučina — brezno.) — »Nisem slišal. Zakaj pa se ne zanimate rajši za revolucionarne pesmi. Ili niste slišali »Pesem proletarskega rudarja?« — Profesor je plaho vprašal obiskovalca, kaj prav za prav želi? Mladenič mu je ošabno napovedal: »Vaša obri nikomur ne koristi z razrednega stališča. Poiščite

si drugo stanovanje. Pri nas stanujejo samo zastopniki delovnega ljudstva.« — Toda med dijaki Pogorelskega je bilo več delavcev, ki so ga zagovarjali. Tudi »Hudožestveni teater« mu je dal po Stanislavskem podpisano potrdilo o »javnem pomenu« njegovega pouka. Mestni sovjet, ki je pač potreboval stanovanje za drugo vplivnejšo stranko, je pohitel obdolžiti Pogorelskega tihotapstva, kot »zastopnika neprijavljene prepovedane obri«. Pogorelski je dokazal, da priporoča njegove zasebne ure vodstvo drž. konservatorija. Nato je zahteval sovjet, da bi ga obsodili kot prepovedanega »zasebnega trgovca«. Stari profesor z 32. leti državne službe nima nobenega miru pred zasliševanjem in grožnjami. Ali bo zmagal? — Tudi ta zgodbica je odmev stanovanjske krize, za katero trpi Rusija zaradi prepovedi zasebne hišne lastnine.

Proslava zmage pri Enderti v Rimu.

Mrtvi in dva živa

Ko so rakev spustili v grob, se je gospa Quisthus zopet zgrudila. Glasno in pretresljivo je jokala ter sinčala stiskala nase. Ko mu je vrgla tri pesti prsti, je postala mirnejša. Z malčkom je stopila na deske nad grobom, čudovito sama in zapuščenca je stala tam in strmela v globočino, ki so ga vanj položili.

Mehanično je tudi sprejemala sožalja, ne da bi prihajajočega pogledala ali prepoznala. Tedaj je bilo, kakor da se je nekaj v gospe Quisthus prebudilo. Naenkrat je spregledala. Gledala je vprašujoče in obupno, tako da je ona druga morala povesti svoje oči.

Tedaj je stopil Berger k njej, gologlav in z iztegnjeno roko. Tedaj se je nekaj zgodilo. Vzela je njegovo roko med svoje dve in dvignila svoj raztožen obraz, medtem ko so ji solze tekale po licu.

»O Erik,« se je iztrgalo iz nje. »Zakaj ni on tako napravil, kakor ti?« Naslonila je glavo na njegovo ramo in jokala kakor otrok.

To je trajalo le trenutek. Vendar se je zdelo, kakor da kliče po varstvu, po razumevanju, po miru ali po pomoči.

Ta prizor je Bergerja popolnoma zmedel. Ves čas, ko sta se on in Helena vračala, sta molčala in nista našla moči, da bi si v oči pogledala.

Ali je užaljena? se je začuden vpraševal.

Globoko pretresen je mislil na Estero Quisthusovo. Videl jo je pred seboj, živo kakor v snu. Videl jo je,

kako je sedela v kapeli, sklonjena naprej, kako je stala ob grobu in zagledala najprej Heleno, potem pa njega. Potem je slišal besede, ki so se ji iztrgale in ki so bile očitek, naperjen ne njemu, marveč mrtvemu: »Zakaj ni on tako napravil, kakor ti?«

Bila je prvi in zadnji človek, ki je te besede izrekel. Toda bila je tudi edina, ki je poznala njihov pomen, njihov poln in grozoten pomen.

Ko sta prišla domov in je Helena bila še vedno nema in zapeta v svoji užaljenosti, so ga te besede spremljale kakor milost, ki ozdravlja.

Večerni listi so na veliko opisovali pogreb. Oba sta jih brala, a govorila nista o tem. Sploh se niti z besedico nista dotaknila tega, kar se je zgodilo, vse do prihodnjega večera.

Ko se je Berger takrat vrnil domov, je takoj zapazil, da nekaj leži v zraku. Spomnil se je sobote. Vzne-mirilo ga je, a ni vpraševal. Pri večerji je mirno sedel in čakal, da pride. Čakal je in se bal, kajti dobro je vedel, ali pa vsaj slutil, kaj je po sredi. Naenkrat je dvignila pogled, njen obraz je bil blede in zagrenjen. Ni se mogla več zadrževati. »Si mar bral, da je Esther dobila tisoč kron od mesta? Pa da je Lüdersen dobil petsto kron za častno nagrado?«

Kratko je prikimal. »Da,« je boječe odgovoril. »Toda bodi toliko dobra in ne govori o tem.«

Tedaj je njeno lice presunil pol boječ, pol izzivajoč tresljaj. »Zakaj pa ne? Boš že moral dopustiti, da bodo o tem govorili.«

»Pa dobro. Če že hočeš,« je odgovoril trudno.

Nekaj v njegovem glasu ji je zaprlo usta. Kakor da bi ga davilo in dušilo, pa bi ne mogel več dalje

vzdržati. Toda v njej je kopalo nekaj zlega in hotelo na dan. Ni se mogla več zadržati. Trpela je v tem, zdaj pa še bolj, ko je moralo iz nje.

Berger je nemo prikimal in se dvignil od mize. Ko se je začel znova nemiren sprehajati po izbi, je mali hlaček pribežal za njim. Začuden in zaskrbljen je pogledal očeta: »Ali si zopet bolan, očka?«

Berger je obstal, bolečina ga je mučila ter ga stiskala za grlo. »Ne,« je rekel prijazno. »Kako si prišel na to?«

»Ker si takšen, tako drugačen.«

Oče se je zasmel. Toda otrok je videl, kako truden je bil smeh. Nagonsko je občutil, da oče potrebuje tolažbe. Nežno ga je prijel za roko in ga hotel raztrstati: »Pridi, ti bom nekaj lepega pokazal.«

Toda tedaj je prišla mati. »Tako je posteljo!« je dejala kratko.

Otrok je poln sočutja pogledal očeta: hotel ga je razvedriti in se mu je nasmehljal z nasmehom, ki se ni posrečil. Odhlačal je v posteljo. Toda v spalni srajci je še enkrat prišel, da bi voščil lahko noč. Ko je vsa ta dolga zadeva, ki ji je sledil obred nošenja v posteljo, končala, je luč v spalnici ugasnila, le vrata so lahko ostala še odprta.

Pol ure zatem se je Helena vrnila v izbo in sedla, da bi brala časnik. Berger je še vedno počasi hodil sem terti in razmišljal. Videl je, kako je takoj poiskala vestice o Lüdersenu in se smehljala, toda njegov nasme-h je slab, truden in blag.

Pogledala ga je: »Ali se morda meni smejiš?«

Brez moči je odkimal z glavo: »Ne tebi, marveč vsem in vsemu.«